

Реферат на тему: "Життєвий і творчий шлях Джонатана Свіфта"

Джонатан Свіфт

Реферат на тему:

Життєвий і творчий шлях Джонатана Свіфта.

План

1. Вступ.
2. Розділ I. Життєвий і творчий шлях Джонатана Свіфта.
3. Розділ II. Творчість Дж. Свіфта.
4. Розділ III. Алегорія в творах письменника.
5. Розділ IV. "Мандри Гуллівера", як яскравий приклад алегорії.
6. Висновки.
7. Список використаної літератури.
8. Додаток.

Вступ

Джонатан Свіфт (1667-1745) — сучасник Дефо. Епоха Свіфта була часом потужного розумового руху, що ми його називаємо Просвітництвом, яке досягло найбільшої сили саме у XVIII столітті. Як відомо з життя Дж.Свіфта, він був не лише чудовим письменником, але й успішним політиком, а також священиком. Якою він був людиною? За що боровся Свіфт? Це ми спробуємо детальніше розглянути, дослідити у наступних розділах.

Дж. Свіфт прославився не лише "Мандрями до різних далеких країн світу Лемюеля Гулів'єра, спершу лікаря, а потім капітана кількох кораблів", але памфлети, які сприяли становичу в Англії; а саме: "Битва книг" (1711р.), "Поведінка союзників" (1697р.), "Листи сукняра" (1724р.).

Письменник, пишучи свої твори, завжди проймався нуждами і горем ірландського народу, бідністю і голодом тисяч людей з особами правлячого кола. Ірландський народ завжди стояв на захисті улюбленого письменника не зважаючи на спроби його арешту.

Дж. Свіфт творив не на вигоду собі, він лише писав правду про людей, намагався показати все таким, яким воно було.

Лише прочитавши, дослідивши його творіння з-під пера, ми зможемо виявити якими способами, засобами письменник зображує, висловлює тогочасне суспільство. Адже, на перший погляд твори Джонатана Свіфта — це лише фантастичні, вигадані події з багатьма незрозумілими словами. Дізнавшись про життєвий шлях письменника, який майже все своє життя прожив у Ірландії, ми знайдемо відповіді на запитання: Що стало поштовхом до написання памфлетів, роману? Якою була головна мета їх написання? Кого та як він зображував у творах?

Розділ I.

Життєвий шлях Джонатана Свіфта

Народився Дж. Свіфт 30 листопада 1667 року в родині невеликого урядовця в столиці Ірландії Дубліні. Майбутній письменник досить сумно прожив дитячі роки в обставинах матеріальних нестатків (батько помер у рік народження Джонатана). З матеріальною допомогою дядька — брата батька, він протягом 1674-1688р.р. навчався. Спочатку здобував освіту в початковій і середній школі, а тоді навчався на богословському факультеті Дублінського університету. У 1689р. вирушив шукати щастя до Лондона. Досить швидко дістав посаду секретаря у відомого в ті часи можновладця Вільяма Темпля. Безперечно, перебування Свіфта в відомому Мур-Парку, маєтку Темпля, з його прекрасною бібліотекою й вибраним товариством було удачею, видатною "школою", як політичною, так і літературною, для бідного, незначного і нікому не відомого юнака. Тут — таки сталася подія, що відіграла певну роль і в дальнішому житті письменника. Саме в Мур-Парку познайомився він з дівчиною, що стала мовчазним, покірним і нещасливим супутником його життя. Вона дістала безсмертя в щоденниках Свіфта під ім'ям Стелли. Майбутній письменник зблизька спостерігав за впливовими урядовцями королівства, був свідком їхніх бесід і суперечок. Він навчався легко підтримувати розмови на будь-які теми: про політику, релігію, літературу. Саме тут розпочалися літературна діяльність Дж. Свіфта. Після смерті лорда Темпля Джонатан отримав місце священика в глухому ірландському селищі Ларакор. Але він часто приїздить до Лондона де стає свідком і учасником боротьби за владу двох політичних партій Англії — торі та віги. Памфлети Дж. Свіфта мали неабиякий вплив на англійське суспільство. В 1711р. був написаний памфлет "Поведінка союзників", у якому автор викривав загарбницьку політику уряду Англії, виступав за припинення довготривалої війни. І як наслідок — уряд змушений був подати у відставку, а між державами був укладений мир. (1713р. — Утрехтський мир між Англією, Францією та іншими державами). В Англії народ називав цей мир "свіфтівським". Гордий Свіфт нізащо не хотів поступатися життєвими благородними принципами, а найголовніше — своєю незалежністю. Тому 1714р. він виїжджає у "добровільне вигнання до Ірландії". Джонатан прийняв запропоновану йому посаду декана собору святого Патріка в Дубліні. "Добровільне вигнання" принесло йому славу оборонця пригнобленого люду Ірландії. Письменник третину своїх прибутків віддав у казну для потреб ірландського народу. Тому не випадково, що Дж. Свіфт був чи не найпопулярнішою постаттю серед ірландців.

19 жовтня 1745р. Ірландія проводжала письменника в останню путь.

Читаючи на надгробку Свіфта епітафію, яку він сам склав:

"Тут спочиває прах

Джонатана Свіфта,

Декана цієї кафедральної церкви,

І жорстоке обурення

Не може вже терзати його серце.

Іди, подорожній,

І наслідуй, якщо можеш,
Ревного споборника
Мужньої свободи,"

ми відчуваємо рацію цих слів. Справді, це мужнє серце бійця терзалось і ятрилось протягом цілого життя, і не окремі особи чи обставини завдавали йому болю, а щось більше спрямовувало його думки до критики та картання — це те, що ми могли б назвати "духом часу", і чому віддано служив Свіфт до кінця своїх днів.

Розділ II.

Творчість Джонатана Свіфта

Після закінчення навчання в Дублінському університеті на богословському факультеті, Дж. Свіфт перебував на службі у Вільяма Темпля секретарем (1689-1699). Саме під впливом письменника-есеїста Темпля склались основи світосприйняття Свіфта. Свою літературну діяльність розпочав з памфлетів — гострих сатиричних статей, що виходили окремими маленькими книжечками.

Перший період творчості Джонатана відкривається твором, що став шедевром англійської літератури — "Казка бочки", "Битва книг", "Роздуми про механічну дію духу". Ці памфлети були опубліковані в 1704р. в книзі з єдиним заголовком, але остаточний текст появився лише у п'ятому виданні (1710). Книга Свіфта створювалась в 2 етапи — в 1695-1696 та 1701-1702р. — і мала своєю ціллю сатирично зобразити "багато грубих збочень в релігії і науці".

У творі "Казка бочки" письменник гостро критикує і католицизм, і протестантство, і кальвінізм, і міжрелігійні чвари.

У 1701р. був написаний памфлет "Роздуми про сварки і розбіжності між знаттю і общинами в Афінах і Римі". В ньому Свіфт показав своє розуміння політичних ідей Просвітництва.

У 1708-1709р.р. була опублікована серія нарисів "Папери Бікерстафа", в яких письменник висміяв Джона Патріджа — людину, яка складала щорічні астрологічні альманахи.

Основою, на якій складався задум памфлетів, був направлений проти позиції вігів в церковному питанні. Серед таких памфлетів, є "Роздуми про незручність знищення християнства в Англії" (1708-1711), який належить до шедеврів сатиричної публіцистики.

Памфлети Дж. Свіфта мали неабиякий вплив на англійське суспільство. Так, в 1711р. був написаний памфлет "Поведінка союзників", у якому письменник виступав за припинення довготривалої війни.

Центральне місце у публіцистиці Свіфта займають "Листи сукняра" (1724). Це серія памфлетів у формі листів. Ці листи написані від імені простого дублінського торговця-сукняра, сатирик адресує до всіх ірландців. Своїми "Листами сукняра" Свіфт роздмухав у Ірландії справжній рух протесту проти англійського уряду.

Публіцистичній діяльності Джонатана на захист Ірландії сприяв творчий підйом, результатом чого було створення "Мандрів Гуллівера" (1721-1725), опублікованих в

Лондоні в 1727р. "Мандри Гуллівера" — вище досягнення Свіфта, підготовлене всією його попередньою діяльністю. Основною темою "Мандрів" є мінливість зовнішнього зображення світу природи і людини, представлена фантастичним і казковим середовищем, в яке потрапляє Гуллівер під час своїх подорожей.

Остання 10-літня творча діяльність Дж. Свіфта відзначено надзвичайною активністю. У 1729р. був написаний найбільш сумний з його памфлетів "Скромне продовження". Він наповнений страждальним відчуттям трагічного розриву між стримінням Свіфта "виправити світ" і тим, що кожного дня поставало перед ним.

В цей період Свіфт не менш плодовитим в поезії, чим в прозі. Його вірші відрізняються тематичною різноманітністю, відзначені нові форми (особливо по відношенню до ритму, наприклад "Суматоха", 1731). Ведучим віршовим жанром являється політична сатира, як правило, зв'язана з Ірландією ("Клуб Легіон", 1736), та ін. Підсумок своєї творчої діяльності Дж. Свіфт підводить в одному із найбільш значних своїх поетичних творах — "Вірші на смерть доктора Свіфта" (1731, опублік. 1738), де вустах "безпристрасного критика" він оцінює свої особисті твори:

Я знаю: их читал народ,
Поставил автор цель благу —
Лечить испорченность людскую.
(Переклад Ю.Д. Левіна)

Автор обіцяє сучасникам померти в "недалекому майбутньому". Але вони були змушені чекати ще 14 років, доки в соборі святого Патріка з'явилася могила з написом: "Тут лежить тіло Джонатана Свіфта, декана цього собору, і ядуче обурення вже не пече його серця. Йди, подорожній і якщо можеш, наслідуй приклад ревного захисника справи доблесної свободи".

Помер в році (1745) місяця (жовтня) в день (19) на (78) році життя.

Розділ III.

Алегорія в творах Джонатана Свіфта.

"Головна мета, яку я собі поставив у своїх працях, — швидше ображати людей, ніж їх розважати, і якби я здолав довершити свої наміри без шкоди для себе, був би з мене найплідніший письменник на світі..."

Творчість Свіфта — сатирика, алегориста становить певний крок у розвитку не тільки англійської, але взагалі європейської літератури.

Перше, що є індивідуальною прикметою творів Дж. Свіфта, — це їхній сатиричний "пафос", з яким не можна поставити поруч ні тонку іронію сучасника Свіфта — Вольтера, ні тим більше, до деякої міри його спадкоємця в англійській літературі — Лоренса Стерна.

У творчості письменника міститься не лише сатира, але й іронія, алегоричне змалювання, яке можна знайти у кожному з творів. Всі вони написані в дусі народного гумору, звучать як радісний гімн здоровому людському тілу, як безоглядна реабілітація плоті, як виступ проти прихильників середньовічної аскези. Здебільшого алегорія у Свіфта використовується для викриття людської нікчемності.

У Свіфтівській іронії, в її енергії відчувається фанатична віра в правду тої справи, в ім'я якої Свіфт завдає смертельних ударів усьому тодішньому суспільству.

Так, наприклад, у памфлеті "Казка бочки" основу створює "алегорична розповідь про кафтани і три брата", сюжетно наближається до популярної притчі про три колечка, опрацьованої в "Декамероні" Боккаччо і в інших джерелах. Свіфт використовує сюжет своєї алегорії для іншомовної передачі обрядової історії християнства з моменту його зародження і до кінця XVII ст.. Помираючи один батько (Христос) залишив у спадок трьом братам однакові кафтани (релігію) і заповіт (Біблію) з "найподробнішими повчаннями, як носити кафтани і підтримувати в порядку". Під трьома братами Дж. Свіфт зображує століття. Мартін — символ англійської церкви, Джек — символ пуританства, під іменами яких письменник осуджує вождів Реформації Жана Кальвіна і Мартіна Лютера. Як показали текстологічні дослідження "Казка бочки" направлена проти католиків, пуритан, наслідувачів матеріалізму Гобса і ведеться з позиції англійського раціоналізму.

У наступному памфлеті "Роздуми про сварки і розбіжності між знаттю і общинами в Афінах і Римі" Свіфт виклав своє розуміння політичної ідеї Просвітництва — теорії "суспільного договору" і принципу "рівноваги влади", передбачуючого відділення законодавчих її функцій від виконуючих з ціллю не допустити зосередження абсолютної влади в одних руках.

Як вже відомо, у багатьох своїх памфлетах Дж.Свіфт під вигаданими іменами героїв висміював знатних людей.

Прикладом цього є серія нарисів "Папери Бікерстафа", в яких письменник висміяв Джона Патріджа — людина, яка складає щорічні астрологічні альманахи. Усі памфлети Дж. Свіфта були направлені проти позиції вігів у церковному питанні. Серед таких памфлетів "Роздуми про незручність знищення християнства в Англії". Використовуючи слово "християнство" в якості синоніма "англіканства", Свіфт оголошує можливу відміну "Акту про присягу" знищенням християнства. Цей памфлет виявив не тільки розбіжність Свіфта з вічами по відношенню англійської церкви і його неприйнятті основи їх соціальної орієнтації — "грошового інтересу".

Даючи запальну оцінку своїй ірландській публіцистиці, Свіфт відзначив, що вона продиктована "непримиренною ненавистю до тиранії і гніту". Такий пафос "Листів сукняра". В основу своєї аргументації письменник кладе поняття про свободу і взаємозалежність всіх громадян.

Джонатан Свіфт досягнув найбільших слави своїм романом "Мандри Гулівера", сповненим цікавими пригодами. Та лише на перший погляд може здатись, що цей твір малює фантастичний світ, зовсім не схожий на Англію та Ірландію. Читаючи його, юний читач поринає у фантастичний світ пригод. Та насправді, у кожній вигаданій назві, імені гострі висміювання чи порівнювання людей.

"Мандри Гулівера" мають те саме сатиричне спрямування, що й памфлети. Але якщо в памфлетах Свіфт змальовував переважно конкретні

факти, взяті із сучасного життя, то роман дає змогу зробити художнє узагальнення.

Критика письменника у "Мандрах Гуллівера" спрямована, вже не проти окремих осіб, а проти суспільної системи в цілому. Роман поділено на 4 частини, в яких розповідається про мандрівки лікаря, а потім капітана багатьох кораблів Лемюеля Гуллівера. Чотири частини "Мандрів" — 4 сатиричні модифікації людської нікчемності. В I і II частинах — зменшення фізичного зросту й того, що ми називаємо моральною та ідеологічною стороною людського існування; в III IV частинах — людина поділяється ніби на дві самостійні істоти, смішні й жахливі в своїй одно особистості.

З кожним твором пов'язаний роман якимось елементом, способом, засобом, використаним Дж. Світом.

Так, з "Казкою бочки" роман пов'язують спільність традиції алегоричної сатири, сприйняття в пародії на "науковість" і подібність прийомів "містифікації". "Роздуми про сварки і розбіжності" служить концепцією політичної історії, яка знайшла своє художнє втілення в християнства в Англії переважає твір характером сатиричного змалювання англійських звичаїв і традицій; "Папери Бікерстафа" — живістю комічних перевтілень вудуманого автора; політичні памфлети — мистецтвом злого натяку; торійська публіцистика Свіфта і "Листи сукняра" з їхньої орієнтацією на доступність і впевненість для читачів різного рівня.

Найбільш незрозумілий, туманний памфлет "Скромна пропозиція", який проникнутий відчуттям трагічного розриву між стримінням Свіфта "виправити світ" і тим, що кожного дня поставало перед його очима. Стриміння автора "заслужити, щоб йому спорудили пам'ятник як рятівнику Батьківщини" за його проект застосування в їду м'яса дітей ірландських бідняків, розрахованого на те, щоб донести до читача біль, відчайдушність та гнів Свіфта.

Отже, зневага і обурення щодо людей, які передані у творах за допомогою алегорії, сатири не є наслідком лихого вдачі письменника, як іноді пишуть історики літератури, а збуджені глибокою образою за людину, якою вона є, при гострій свідомості того, якою вона має й повинна вбути.

Джонатан Свіфт до самої смерті користувався величезною любов'ю простого ірландського люду, який справедливо вважав його своїм вірним захисником.

Розділ IV. "Мандри Гуллівера" як яскравий приклад алегорії

"Мандри Гуллівера" — твір фантастичний за своєю формою. Письменник вводить фантастику, оскільки вона допомагає намалювати алегоричну картину сучасного йому суспільства, а також створити образи, які найповніше виражали б авторські ідеї. Своїм змістом цей роман глибоко правдивий, і Свіфт прагне підкреслити правдивість твору реалістичними описами та скрупульозно-точним зображенням речей у тих незвичайних країнах, куди попадає його герой. Намагаючись зробити свій твір доступним для широких кіл читачів, письменник бере форму популярного на той час пригодницького роману. Але й у новому для нього пригодницькому жанрі Свіфт досяг великих художніх успіхів.

Роман розподілено на чотири частини. В першій частині Гуллівер потрапляє до ліліпутів — крихітних чоловічків, у дванадцять разів менших за звичайних людей.

Картина політичного життя імперії ліліпутів — це пародія на англійські і загалом європейські політичні звичаї.

Читач може запитати: "Навіщо було робити цих людей такими крихітними?" Та тому, що зменшивши їхній зріст, Свіфт зробив смішним ліліпутського імператора з його претензіями на світове панування, підкреслив нікчемність міністрів та вельмож. Крізь фізичну мізерність цих людей ясніше проступили їхня жорстокість, підступність та зажерливість, характерні й для справжніх, "великих" міністрів та імператорів.

Свіфт дуже дотепно уподібнює англійських вігів і торі до ліліпутських партій тремексенів і слемексенів, які ведуть між собою запеклу боротьбу, відрізняючись лише тим, що прибічники однієї носять взуття на високих підборах, а прибічники другої — на низьких. Влучною пародією на католицьку та протестантську церкви є секти "тупоконечників" і "гостроконечників", що сперечаються, з якого боку розбивати яйце. Розповідаючи про ліліпутський звичай давати важливі державні посади тим людям, які виявили вміння ходити по канату та стрибати через палицю, письменник створює гостру сатиру на порядки при англійському дворі.

Дослідники творчості Свіфта знаходять у книзі безліч натяків на тогочасні події та окремих політичних діячів. Так вважають, що скарбник Флімнеп — це сатиричний портрет прем'єр-міністра Роберта Уолпола, що звинувачення Гуллівера у зраді пародіює обвинувачення, висунуті проти лорда Болінброкa. Звичайно, ставлячи собі завдання висміяти сучасне йому суспільство, Свіфт використав для цього окремі історичні факти. Але значення книги далеко не вичерпується сатиричним зображенням осіб та подій, які вже належать історії.

Алегоричне зображення Свіфта викриває не тільки англійських вігів та торі на початку XVIII століття, а й комедію боротьби сучасних буржуазних партій, внаслідок якої міняються уряди, але не міняється їхня антинародна суть. Вона б'є просто в око сучасним тремексенам і слемексенам — англійським консерваторам і лейбористам, американським республіканцям та демократам.

В третій частині книги — "Подорожі до Лапути" — Свіфт устами свого героя дає іронічну пораду, як примирити ворогуючі партії. Слід порозпилювати навпіл голови ватажків і прикласти половину черепа кожного з них до голови його партійного супротивника. Обидві половини повинні добре прижитися, — саркастично зауважує письменник, — бо кількісно і якісно мозок цих людей мало чим відрізняється.

Від ліліпутів Гуллівер потрапив у країну велетнів і сам перетворився в ліліпута. Тепер уже не казковий народ ліліпутів з їхніми дещо чудернацькими звичаями, а саме людське суспільство зменшилося до нікчемних розмірів і стало об'єктом вивчення для мудрого монарха велетнів, схожого на доброго короля з народної казки. Гуллівер з гордістю розповідає про свою батьківщину, вихваляючи її політичний устрій, парламент, правосуддя, але розумний король хоче знати всю правду і починає ставити неприємні запитання, які вщент руйнують картину благополуччя, що, за словами Гуллівера, панує в Англії. Допитливого короля цікавить, чи в палаті лордів сидять непідкупні люди, здатні правильно вирішувати долю громадян країни, чи не

практикується підкуп виборців під час виборів до палати громад, скільки часу й скільки грошей іде на те, щоб установити в англійському суді істину, і таке інше.

Гуллівер потрапляє у безвихідь. Запитання поставлені так ясно, що на них можна відповісти лише прямо, конкретно. І відповіді героя характеризують людське суспільство з дуже непринадного боку. В такий спосіб Свіфт нещадно розправляється з легендою про розумність та велич англійського політичного устрою.

Не в змозі заперечити висновків короля, Гуллівер намагається принаймні спростувати їх перед читачем. Але його докази звучать дуже двозначне. Вони б'ють саме тих, кого герой начебто хоче захистити, тобто його співвітчизників: "На виправдання короля мушу сказати, що він завжди жив оддалік від решти світу і був мало обізнаний із звичаями та правилами доброї поведінки, які переважають серед інших народів. Така необізнаність спричиняється до забобонів та вузькості світогляду, і тому ясно, що погляди цього ізольованого від інших країн монарха на чесноти та хиби людські ні в якому разі не можуть бути мірою для нас — культурних європейців".

З особливим запалом виступає Свіфт-гуманіст проти страхітливих воєн. Слухаючи захоплену розповідь Гуллівера про битви між європейськими арміями, під час яких ядра нищать цілі лави солдатів і пускають на дно кораблі з тисячами людей, король велетнів, що уособлює здоровий людський розум, здригається від невимовної огиди.

Хай Свіфт через обмеженість своєї епохи подає спрощено причини виникнення воєн між державами, пояснюючи їх людським недоумством, але його заслуга в тому, що він викрив війну як постійного супутника буржуазного суспільства.

В третій частині "Мандрів Гуллівера" Свіфт усіма засобами безжально висміює відірваних від дійсності вчених. Лапутяни проводять усе життя, вивчаючи математику, астрономію, і навіть їжу готують у формі геометричних фігур. При всій їхній обізнаності з теоретичними науками вони дуже обмежені і вірять в астрологію. В практичному житті лапутяни зовсім безпорадні. Будинки вони будують криві, вбрання шиють неладне.

Для читача стає ясно, що Свіфт виступає не проти науки взагалі, а проти науки мертвої, відірваної від запитів життя, або науки, досягнення якої йдуть на користь панівним класам. Так чудесний острів Лапуту його правителі використовують для придушення народних повстань.

Майбутнє показало, що Свіфтова критика буржуазної науки мала під собою глибші підстави, ніж могло здаватися його сучасникам. Всього через кілька десятиріч років винахід ткацького верстата, парового двигуна та інших машин призвів до зубожіння сотень тисяч трудящого люду. І чи не проти тієї самої науки виступав Свіфт, яка в наші дні створила і застосувала атомну й бактеріологічну зброю.

В четвертій книзі роману Гуллівер потрапляє до країни розумних коней — гуїґґнґнів. Вони використовують замість робочої худоби бридких двоногих істот — егу, в яких герой з жахом впізнає людей. Щоправда, егу позбавлені здатності розумно мислити, вони керуються лише тваринними інстинктами.

За допомогою алегорії переконливо порівнює вади; породжені англійським

тогочасним устроєм, із звичками егу. Так, у цих тварин теж проявляється жадоба до накопичення, і часто можна бачити, як два егу зчиняють бійку за знайдений камінь.

Суворо критикуючи пороки правлячих класів, Свіфт не бачив тієї сили, яка б могла змести насилля й зло, що панували в світі. Саме цим пояснюється гіркота тону письменника, його песимізм. Свіфт гостро переживав зубожіння рідної Ірландії, багатої раніше країни, селяни й ремісники якої були врешті доведені до небачених на той час у Європі злиднів. У хвилини відчаю, вважаючи, що людство, яке терпить таку страшну несправедливість, стоїть на порозі морального зубожіння, письменник називав його "племенем гідкої черви". Проте Свіфт не втратив віру в простих людей, в їхню чесність та здоровий розум. Він проводить чітку межу між народом та панівними класами і правду знаходить лише в народі. У країні ліліпутів Гуллівер схвалює багато народних звичаїв, які він протиставляє несправедливим англійським законам. Так, колись, ще до того, як у Ліліпутії встановився деспотичний лад, кожен громадянин міг зайняти будь-яку державну посаду, аби він був чесним, справедливим і мав добрі наміри.

Свіфт проголошує устами Гуллівера: "З найбільшим задоволенням зупиняв я свої очі на людях, що нищили тиранів і узурпаторів, і на тих, хто визволяв пригнічені й покривджені народи".

Свіфт бореться сміхом. Сміхом він зриває маску з тогочасного суспільства, показуючи його брехню та вади. На сторінках Свіфтового роману нові, освячені віками суспільні установи та явища стають смішними, вульгарними — царський двір порівнюється з помийницею, сенат — з табуном гусей, релігійні чвари стають суперечкою, з якого кінця розбивати яйце.

Вже понад два сторіччя безсмертний роман Джонатана Свіфта творить свою благородну справу, навчаючи людей усім серцем ненавидіти зло і любити правду. І нині по-сучасному звучать слова письменника, що найбільшу користь для своєї країни та для всього людства зробить той, хто виростить два колоски на місці, де досі родив один.

Висновки

Джонатан Свіфт — відомий англійський письменник, сучасник Дефо, великий майстер художнього слова. Він прекрасно володів усіма засобами сатири. Його улюбленим прийомом є іронія, яка у творах служила для викриття негативних сторін дійсності. У кожному Свіфтівському памфлеті ми можемо побачити присутність алегорії, за допомогою якої письменник гостро критикував, висміював, порівнював людей того часу.

Адже, Дж. Свіфт жив у час великих подій: громадянська війна, прихід на трон нового короля, сформувались дві політичні партії — віги і торі, які вели запеклу боротьбу за владу.

Суворо критикуючи пороки правлячих класів, Свіфт не бачив тієї сили, яка б могла змести насилля й зло, що панували в світі. Саме цим пояснюється гіркота тону письменника, його песимізм. Письменник гостро переживав зубожіння рідної Ірландії, багатої раніше країни, селяни й ремісники якої були врешті доведені до небачених на

той час у Європі злиднів. У хвилини відчаю, вважаючи, що людство, яке терпить таку страшну несправедливість, стоїть на порозі морального зубожіння, проте Свіфт не втратив віру в простих людей, в їхню чесність та здоровий розум. Він проводить чітку межу між народом та панівними класами і правду знаходить лише в народі.

Дж. Свіфт сказав, що головною метою, яку він поставив у всіх своїх працях, — швидше ображати людей, ніж їх розважати. І хоча особи з правлячого кола намагались засудити письменника, простий ірландський народ завжди стояв на його захисті.

Наприклад, у першому памфлеті "Казка бочки" Дж. Свіфт використовував сюжет своєї алегорії для того, щоб передати обрядову історію християнства з моменту зародження і до кінця XVII ст. Під батьком трьох синів письменник мав на увазі Христа, під трьома однаковими кафтанамі — релігію, під 3-ма братами — віки.

Наступним виявом алегорії є висміювання автором такого собі Джона Патріджа, який складав щорічні астрологічні альманахи ("Папери Бікерстафа"). Чи, наприклад, використавши слово "християнство" у якості синоніма "англіканства", Свіфт оголосив можливу відміну "Акту про присягу" знищенням християнства.

Та найбільш яскравим прикладом використання алегорії є найвідоміший твір письменника "Мандри Гуллівера", який на перший погляд, постає перед читачем фантаст, пригодницькими подорожами. Проте письменник ввів фантастику, оскільки вона допомогла намалювати алегоричну картину сучасного йому суспільства, створити образи, які найповніше виразили авторські ідеї. Кожен епізод роману, окрім цікавості, містить значно глибший зміст. Мандри Гуллівера — це історія збагачення уявлень людини про світ. У романі порушується питання про відносність людських знань, а розповідаючи про Ліліпутію, Свіфт сатирично змальовує сучасну йому Англію.

У творі присутні вигадані назви, одна з яких "ліліпут" походить від англ. слова "little" — "маленький", і "put" — за часів Свіфта мало зневажливе значення і перекладалося іспанською як "зіпсований". Тобто, слово "ліліпут" можна дослівно перекласти як "маленька зіпсована людина". Згадаймо зображення ігор при дворі імператора Ліліпутії, де Дж. Свіфт висміює закони людського суспільства, що дозволяють бездарним та лицемірним займати найвищі посади. Нагороди в Ліліпутії одержують за вміння, які ніяк не можуть слугувати показником таланту будь-якої людини, тим паче державного діяча. А через фізичну мізерність, мал. зріст ліліпутів, ще ясніше проступає їхній кар'єризм, підлабузництво, підступність, лицемірство. А яким мізерним і смішним створінням перед нами постав імператор Ліліпутії. Це маленька людина з маленькою душею. Гуллівер, порівняно з ліліпутами, став уособленням велетня, і не лише в значенні розміру, а і в моральному відношенні. Дж. Свіфт дуже дотепно уподібнює англ. вігів і торі до ліліпут. партій тремексенів і слемексенів, а католицьку і протестантську церкви втілює у сектах "тупоконечників" і "гостороконечників".

Письменник сподівався, що читаючи його роман, люди будуть духовно, морально "рости" і прагнути позбутися всіх своїх вад: підступності, хвалькуватості, підлабузництва, нещирості жорстокості. А значить світ буде "удосконалюватись". Таку

надію людству залишив Дж. Свіфт.

Список використаної літератури.

1. Дж. Свіфт. / За редакцією Ю. Лісняка. / Мандри Гуллівера. — К., 1983 р.
2. Дж. Свіфт. / За редакцією Ю. Лісняка. / Мандри Гуллівера. — К., 1983 р.
3. Неделко Л.П., Кашуба Є.І., Зоценко Н.В. Планування. 7 клас. // Зарубіжна література в навчальних закладах // — К. — 2002 р.
4. Плавскін З.І., Белобратов А.В., Апенко Є.М. та ін. Історія зарубіжної літератури XVIII ст. — М., 1991 р.
5. Тураєв С.В., Дюшен І.Б., Каган Л.В. Зарубіжна література. — М., 1972 р.
6. Щавурський Б.Б. Уроки зарубіжної літератури. 6 клас. — Т., 2003 р.

Додаток

Урок зарубіжної літератури в 7 класі

Тема: Сатиричне змалювання державного устрою, законів та звичаїв Ліліпуїї.
Свіфтівська критика людських вад.

Мета: розкрити суть сатиричного змалювання Ліліпуїї в романі Дж.Свіфта; висвітлити майстерність письменника в умінні користуватися засобами комічного; розвивати творчу уяву, навички словесного малювання учнів; виховувати в учнів неприйняття лицемірства, себелюбства, підлабузництва.

Обладнання: ілюстрації дітей до роману "Мандри Гуллівера".

Епіграф уроку: ...головною метою кожного мандрівника має бути виховання розуму і доброчесності своїх співвітчизників за допомогою добрих чи поганих прикладів з життя чужих країн.

Дж. Свіфт. "Мандри Гуллівера"

Хід уроку

Актуалізація знань учнів про основні теоретичні поняття за допомогою кросворда.

Запитання до кросворда:

1. Головний герой роману Дж. Свіфта.
(Гуллівер)
2. Смішне в житті та мистецтві.
(Комічне)
3. Порівняння певного явища з іншим, коли конкретний образ допомагає розкрити якесь поняття.
(Алегорія)
4. Насмішка, виражена у прихованій формі.
(Іронія)
5. Сатиричний жанр, в якому працював Дж. Свіфт.
(Памфлет)
6. Незлостиво-насмішкувате відображення смішного в життєвих явищах.
(Гумор)
7. Різке осудливе висміювання негативного.
(Сатира)

Правильно відповівши на всі запитання, учні отримують слово "ліліпут".

Пояснення вчителя.

Слово "ліліпут"— новоутворення Свіфта. Воно походить від англійського слова "little"— "маленький", і "put"— за часів Свіфта мало зневажливе значення і перекладалося з іспанської як "зіпсований". Тобто, слово "ліліпут" можна дослівно перекласти як "маленька зіпсована людина".

Оголошення теми і мети уроку.

Виразне читання учням епіграфа уроку (з урахуванням логічних наголосів)

Проблемне завдання уроку:

Ліліпутія — це "добрий чи поганий приклад з життя чужих країн"?

Бесіда (за I розділом I частини).

— Розкажіть, що відчув і кого побачив Гуллівер, коли опритомнів після шторму?

— Чим можна пояснити агресивність (тобто застосування сили) ліліпутів при першій зустрічі з Гуллівером?

(Агресивність ліліпутів є захисною реакцією перед великим Чоловіком Горою)

— Прокоментуйте подальшу поведінку ліліпутів по відношенню до Гуллівера.

(Звільнили на його прохання волосся, нагодували, утамували біль, попустили прив'язі так, щоб герой міг повертатися, перевезли до столиці)

— Чому Гуллівер вирішив, що "ці люди — чудові математики"?

Вибіркове читання II розділу.

— Прочитайте опис місцевості, до якої потрапив Гуллівер. Який висновок можна зробити з цього опису про населення цієї місцевості?

— Опишіть портрет імператора, його вбрання.

— Якою була реакція ліліпутів на появу в їх столиці Чоловіка Гори?

— Який вчинок Гуллівера справив добре враження на його охорону? Прочитайте цей епізод.

— Що пропонували зробити з Гуллівером, щоб позбутися його? Як ці пропозиції характеризують ліліпутів?

— Які накази були видані імператором стосовно Гуллівера і перекажіть, як вони виконувалися?

(Накази годувати Гуллівера, пошити йому одяг, навчати ліліпутській мові, обшукати)

— Що з майна Гуллівера справило найбільше враження на імператора та його свиту?

Слово вчителя. На перший погляд, Гуллівер потрапив до цивілізованої країни: державний устрій-монархія, імператор видає накази, які виконуються беззаперечно, ліліпути живуть за законами своєї держави, вони "чудові математики", гарно працюють. Але ми вже готові до того, що, читаючи роман Свіфта, не можна обмежитися "першим поглядом", треба "вдивлятися" в твір пильніше. Якщо все гаразд в Ліліпуті!, чому її мешканців автор називає "маленькими зіпсованими людьми"? Може, вся справа в законах, за якими вони живуть, або в характерах, звичках цих людей?

Виразне читання учнями окремих епізодів III розділу. Бесіда за прочитаним.

— Чому в "тамтешніх іграх" при дворі імператора мали брати участь "тільки кандидати на якусь високу посаду"?

— Що ви можете сказати про людські якості "кандидатів" — майбутніх урядовців? У чому алегоричний зміст розповіді про розваги при дворі імператора?

— Чим можна пояснити таку увагу Свіфта до моральних якостей урядовців? Чи мав автор досвід реального спілкування з представниками влади?

(Зображуючи ігри при дворі імператора Ліліпутії, Аж. Свіфт висміює закони людського суспільства, що дозволяють бездарним та лицемірним займати найвищі посади. Нагороди у Ліліпутії одержують за вміння пролізати під палицею, яку тримає імператор, за вміння стрибати на канаті, тобто за те, що ніяк не може слугувати показником таланту будь-якої людини, тим паче державного діяча...)

— Які людські вади засуджує автор зображенням "розваг" при дворі імператора? Що посилює ефект сатиричного зображення?

(Крізь фізичну мізерність ліліпутів ще ясніше проступає їхній кар'єризм, підлабузництво, підступність, лицемірство. І від цього вони меншають, стають зовсім крихітними, схожими на комах).

— З якою метою Дж. Свіфт вводить у розповідь "точний переклад" угоди Гуллівера з ліліпутами?

(Наявність такого документа нагадує поліам риси реального. І одночасно це зразок такої свіфтівської іронії. Тому що перелік титулів імператора Ліліпутії ще сильніше підкреслює його жалюгідність).

— Порівняйте, яким насправді був імператор і як його описано в угоді. Спробуйте прочитати цей опис з відповідною іронічною інтонацією.

Слово вчителя. Таким мізерним і смішним створінням представ імператор Ліліпутії. Маленька людина з маленькою душею. Саме про таких Свіфт пише наприкінці свого роману: "Мене вже не обурюють адвокати, кишенькові злодії, полковники, неуки, лорди, картярі, політичні діячі, лікарі, донощики, лжесвідки, зрадники й подібні до них люди, бо вони неминуче зло. Та коли я бачу, як який-небудь виродок починає ще й величатися, отоді мені вже уривається терпець. Я ніколи не спроможусь зрозуміти, як до всіх мерзенних вад... додаються ще й гордощі.

Тому Свіфт вибирає саме сатиру як засіб боротьби з людськими вадами. За допомогою цього засобу автор прагне знищити все хибне, нікчемне, безглузде.

Дослідники творчості Свіфта знаходять у першій подорожі Гуллівера безліч натяків на життя англійського суспільства кінця XVII — початку XVIII ст., спробуйте і ви себе в ролі дослідників.

Дослідницько-пошукова робота.

В розділах IV, V знайти уривки, які, на вашу думку, містять натяки автора на:

- боротьбу англійських політичних партій торі та вігів;
- війну між Англією та Францією;
- протистояння католицької та протестантської церкви;

— боротьбу Ірландії за незалежність.

Виразно прочитати відповідні уривки, знайти приклади сатири, іронії.

Виставка учнівських ілюстрацій до теми "Ліліпутія та її жителі".

Під час презентації ілюстрацій учні розповідають про звичаї, закони, науку Ліліпутії, про систему виховання дітей.

Проблемне запитання уроку.

Дайте письмову відповідь на проблемне питання уроку, закінчивши речення.

Варіант відповіді учні вибирають самостійно. Можливий власний варіант.

Один варіант:

Ліліпутія — це "поганий приклад з життя чужих країн", тому що...

Другий варіант:

Ліліпутія — це "добрий приклад з життя чужих країн", тому що...

Обговорення відповідей.

Підсумки уроку.

Домашнє завдання: прочитати VII, VIII розділи першої частини роману; дібрати цитати до образу Гуллівера.